1939 ий
6
ИЮЛЬ
№ 57 (556)
Акше 5 ыр.

9-ше ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Ӧрвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

КОЛХОЗНИК-ШАМЫЧЫН ПРИУСАДЕБНЫЙ УЧАСТКЫШТЫМ ВИСКАЛЫМАШЫМ ЭРТАРЫМАШТЕ ПОЛШАШ

„Колхоз-шамычын общественный мландыштым разбазариваний деч аралыме мера-шамыч нерген" ВКП(б) ЦК-н да СССР СНК-н постановленийжым ВКП(б) ЦК-н майский Пленумжо одобритлен.

ВКП(б) ЦК-н да СССР Совнаркомын тиде исторический постановленийже колхозный землепользований областьыште партийын политикыжым серьезно извращатлымашым — ялозанлык артель уставын приусадебный мланде верген 2-шо пунктшым нарушатлыше извращатлымаш-шамычым тӱжвак луктын. Мемнан эпохын тиде моткоч чапле документыште колхозный крестьянствын илышыжым умбакыжат саемдыме верген сталинский забота раш коеш; тиде постановлений колхозник-шамычым коммунистически воспитатлымын куатле орудийже улеш.

Колхоз-шамычын мландыштым умбакыже разбазариваний деч аралышашлан да ты марте лийше извращатлымаш-шамычым тӧрлатышашлан лийын ВКП(б) ЦК-н майский Пленумжо колхозник-шамычын личный пользованийыште улшо приусадебный участкыштым тений 15 август марте вискалымашым эртараш партийный ден советский организаций-шамычым обязатлен. ВКП(б) ЦК Пленумын решенийже дене келшышын ВКП(б) ЦК ден СССР СНК „Колхозник-шамычын приусадебный участкыштым да тугак единоличник ден колхоз член огыл моло-шамычын мландыштым вискалымашым организоватлыме верген" директивым разработатленыт.

Комсомолын задачыже — колхозник-шамычын приусадебный участкыштым да единоличник ден колхоз член огыл моло-шамычын мландыштым вискалымашым эртарымаште активный участийым приниматлаш, партийный ден советский организаций-шамычлан полшаш, тиде пашашке комсомолын лучший представительже-шамычым выделитлаш.

Мемнан республикыштат приусадебный участкым вискалымашым тӱҥалме. Посна колхозлаште („Новый путь", Йошкар-Ола район, „КИМ", Мари-Турек район, „Зеленый бор", Горно-Марийский район, „Путь Ленина," Косолаповский район да моло вереат) артель уставын кокымшо пунктшым нарушитлымашым выявитлыме.

Ятыр комсомолец-шамыч земельный участкым вискалашлан создатлыме комиссийлаште активный участийым приниматлат. Южо райкомол-шамыч тиде пашаште партийный ден советский организаций-шамычлан кӱлеш семын полшат. Теве ВЛКСМ Мари-Турек райком ныл комсомолецым комиссий-шамычын председательыштлан выделитлен. Горно-Марийский райкомол приусадебный участкылам вискалашлан создатлыме комиссийлашке лучший комсомолец-шамычым ятыр выделитлен. Посна сельсоветлаште комиссийын председательже комсомолец улыт (Юкшарский сельсовет да молат). Косолаповский районышто комсомолец-шамыч тиде ответственный пашаште активно участвоватлат.

Но южо райкомол-шамыч партий ден правительствын постановленийжым шуктымаште полшаш кӱлеш семын эше пижын огытыл. ВЛКСМ Сернурский райкомол колхозник-шамычын приусадебный участкыштым вискалымым организоватлымаште конкретный полышым але огеш оказыватле. Тыгак Йошкар-Олинский райкомол да молат тиде шотышто пеш шагал ыштат.

Комиссий член — комсомолец ден активист-шамыч онч ылно моткоч кугу ответственность шога. Вет колхозник-шамычын приусадебный участкыштым, единоличник ден колхоз член огыл моло-шамычын мландыштым вискалыме пашалан лжеколхозник, очковтиратель-шамыч, кулачествын кодшышт, троцкистско-бухаринский ден буржуазно-националистический бандит-шамычын поседышышт тӱрлӧ семын мешаяш тӱҥалыт. Обмерочный комиссий-шамычын членыштлан вискалымым эртарымаште честный колхозник-шамычын, ял озанлык передовик-шамычын йӱкыштым колыштман. Мланде висымылан актым составитлымаште пеш рашлыкым да точностьым соблюдатлыман.

Колхозник-шамычын приусадебный участкыштым вискалымашым эртарымаште полшаш райкомол-шамычлан кызытак чот пижман, лучший комсомолец-шамычым тиде пашаш мобилизоватлаш кӱлеш, ВКП(б) ЦК майский Пленумын решенийжым шуктымаште комсомолец-шамычлан активно участвоватлыман.

Параньга МТС-ын трактористкаже-шамыч (пурла гыч): Шихова Клавдия ден Марийский АССР Верховный Совет депутат Мухминова Мамдуха йолташ-шамыч. Нуно ял озанлык стахановец-шамычын республиканский совещанийыште участвоватленыт.

УБОРКЫМ КӰЧЫК ЖАПЫШТЕ ЭРТАРЕНА

Колхозник-шамыч ВКП(б) XVIII с'ездын исторический решенийже дене да ВКП(б) ЦК ден Совнаркомын постановленийышт дене вооружитлалтын у сеҥымаш-шамычыш шуаш уло вийым пыштен кучедалыт. ВКП(б) XVIII с'ездше колхоз-шамыч ончылан почетный задача шамычым шынден — лишыл 3—4 ийыште гектарлан кыдалаш шот дене 12-13 центнер урожайым налаш. Тенийсе шурно тиде задачым шуктышашым ӱшандара. Тыгай обильный урожайым йоктарыде кӱчык срокышто поген налашлан уборкылан жапыште ямдылалтмашым требоватла. Тиде задачым мемнан Ленин лӱмеш колхоз (Сернурский район) тӱрыс шуктен. Жнейка, косилка да моло инвентарь-шамычым чыла ямдылыме, уборка жаплан звено-шамычым организоватлыме. Звено-шамыч ваш-ваш соцдоговорым ыштеныт. Государствылан киндым шупшыкташ комсомолец-шамычым ойырымо.

Уборкылан ямдылалтмаште комсомолец-шамыч пеш кугун полшеныт.

Тений мемнан колхоз уборкым 5—6 кечыште сай качество дене эртара.

В. Н. Ведкин,

Ленин лӱмеш колхозын качественникше, Сернурский район.

КОМСОМОЛЕЦ-ШАМЫЧЫМ ПРИКРЕПИТЛЫМЕ

„Марий Коммун" колхоз уборкылан тӱрыс ямде. Кызыт колхозышто 2 жнейка, 1 лобогрейка, 1 молотилка уло, нуным тӱрыс ремонтироватлыме. Тиддеч посна 3 веялка уло. Кажне имньылан оравам ситышын ямдылыме. Мешкотар план почеш 130 штук ямдылалтеш. Комсомолец-шамыч уборкылан ямдылалтмаште активно участвоватлат. Нуным посна машина-шамычдек прикрепитлыме, кажне комсомолец шке машиныжлан ответственный улеш.

Колхозышто кок полеводческий бригада уло, нуно пашам соревноватлен ыштат. Уборкым эн кӱчык жапыште да сай качество ден эртараш, пырче йогымашым допуститлаш огыл манын тыршат.

Комсомолец-шамыч тений у шурным погымаште кӱкшӧ паша образецым ончыкташ мутым пуат. Тӱредмаште норма почеш 0,15 га олмеш 0,25,0,30 гам тӱредаш да машина почеш погымаште 0,40 га олмеш 0,75 гам погаш шке ӱмбакышт обязательствым налыныт. Пасушто газетым йӱкын лудаш, беседым эртараш да пырдыж газетым лукташ тӱҥалына.

А. П. Морозов,

Кужеҥерский район, „Марий Коммун" колхоз пеленсе ВЛКСМ комитет секретарь.

СОВЕТСКИЙ СОЮЗЫШТО

3.200 певец, музыкант, танцор

Всесоюзный ял озанлык выставкыште художественный самодеятельность

Н. К. Крупская лӱмеш калык творчество Всесоюзный Пӧрт ял озанлык выставкеш художественный самодеятельностьын эн сай коллективше-шамычым ончыкташ ямдыла. 1 август гыч 15 сентябрь марте выставкын Зеленый театрешыже 11 союзный республикысе калык-шамычын самодеятельный искусствышт дене знакомитлыше концерт-шамыч лийыт. Тушто 3.200 наре еҥ — музыкант, певец, танцор участвоватлаш тӱҥалеш.

Южо республиклаште выставкыште Всесоюзный показыште участвоватлашлан предварительный отборым пытарыме. Азербайджанский ССР гыч Москвашке Кировабадский районын ашугшо-шамыч хорым, Мухинский зурнач шамыч ансамбльым, Гильский танцовальный ансамбльым, Масслинский районысо ӱдрамаш танцовальный ансамбльым да молымат колташ пэлемдыме. Столицышке тӱрлӧ национальный калык инструмент дене исполнитлыше палыме ашуг-шамыч — Мирза, Авак, Меджнун Алиев, Гамид Ахмедов толыт. Казахский ССР гыч икмыняр кугу коллектив толеш — хор, домбровый оркестр, национальный мурым мурышо да куштышо уйгурский ансамбль, хореографический ансамбль. Туркменский коллектив-шамыч коклаште — музыка ден куштышо ансамбль, ӱдрамаш хор, болуджа-шамычын танцоватлыше ансамбльже.

(ТАСС).

3

Республиканский совещанийыште Всесоюзный ял озанлык выставкыш да дом отдыхыш путевка-шамыч дене премироватлыме ял озанлыкын передовикше-шамыч. Шола гыч пурлашкыла: М. П. Мосунов—Пектубаевский МТС тракторный бригадын бригадирже; В. И. Яранов—„Аврора" райсемхозын агрономжо (Горно-Марийский Район); В. Т. Лебедев—„Ленин корно" колхозын председательже (Звениговский район).

Республиканский совещанийыште Всесоюзный ял озанлык выставкыш да дом отдыхыш путевка-шамыч дене премироватлыме ял озанлыкын передовикше-шамыч. Ӱлычын кӱшкыла: Е. С. Пичугина—МАССР Верховный Совет депутат, Еласовский МТС тракторный бригадын бригадирже; К. Л. Ахманов, 1 „май" колхозын (Сернурский район) льноводшо.

Республиканский совещанийыште Всесоюзный ял озанлык выставкыш да дом отдыхыш путевка дене премироватлыме ял озанлыкын передовикше-шамыч. Кӱшычын ӱлыкыла: А. Н. Нечаева—„Красный колос" колхозын бригадирже (Юринский район); П. Ф. Милютин—„У кече" колхозын председательже (Сернурский район).

ПЕРВЫЙ ВЕРЫШ ЛЕКТЫНА

Еласовский машинно-тракторный станцийын 3 номеран бригадысе тракторист-шамыч Кумышо Сталинский Пятилетка лӱмеш соцсоревнованийыш ушнен, пашаште сай результатым ончыктат. Соцдоговорым шуктымашым терген шогымаш, мемнан трактор ст-шамыч деч кеч могай пашамат жапыштыже да сай качество дене ыштымашым йодеш. Нуно тиде задачым шуктен толыт. Теве М. Енисова йолташ предпосевнойым куралмаште кечаш нормым 160 процентлан темен да шуко килограмм горючийым экономитлен. Мыят кечаш пашанормым эреак 150—200 процентлан темен толынам.

Тиддеч посна ме производство деч кӱрылтде ӱдыр-шамычлан трактор дене пашам ышташ туныктена. А. В. Яшмолкина йолташ трактор дене пашам самостоятельно ышташ тӱҥалын. 15 кече гыч эше кум ӱдырым тракторист-кылан туныктен луктына.

Мемнан бригада Инцугинын бригадыже дене соревноватла. Шыже ага куралмаште да ӱдымаште ме первый верыш лекшаш верч кучедалына да тидым шуктена.

Е. С. Пичугина,

МАССР Верховный Совет депутат, 3 №-ан тракторный бригадын бригадирже.

Кӱкшӧ качестван йытын продукцийым налына

Мемнан „1 май" колхозышто (Сернурский район) 1937 ийыште 36 еҥ дене йытын бригадым организоватлыме ыле. Тиде бригадыште 4 звено уло. Бригада ий гыч ийыш, кӱкшӧ качестван йытын продукций верч кучедалеш. 1937 ийыште ик гектарлан 4 центнер суперфосфат, 3 центнер калийный соль, 0,5 центнер сульфатаммоний да местный удобрений дене ӱанген улына. Агроправила почеш обработкым ыштыме. Тений ик гектар гыч 5,75 центнер йытын мушым, 9,11 центнер йытын нӧшмым налме. А посна звено-шамыч 7,5—7,75 центнер мушым да 11,25 центнер нӧшмым налыныт. 1938 ийыште гектар гыч 5 центнер мушым налынна, посна участкылаште 7,9—8 центнер мартен налме. Кызыт чыла звенан звеноводшо-шамыч йытын налмаште мастерын дипломжым иметлат.

К. Л. Ахманов,

„1 май" колхозын (Сернурский район) льноводшо.

ОСОАВИАХИМЫН НЕОТЛОЖНЫЙ ЗАДАЧЫЖЕ

Мемнан ончылно неотложный задача шога—мемнан элын калыкшым обороныланямдылен шукташ.

Но осоавиахимовский организацийлаште паша состояний материальный базылан да тачысе кечын требованийжылан але ок отвечатле.

Ме осоавиахимын утларак кугу паша результатым пуэн кертшашыже верген Ворошилов йолташын указанийжым пенгыдын шарнышаш улына.

Аэроклублаште аэродром-шамыч дене паша начар шога. 32 аэроклубын шкеныштын аэродромышт уке. Тиде чыла осоавиахим пашаен-шамычын, верысе партийный ден советский организацийын южо руководительже-шамычын мемнан родинан обороным пенгыдемдымаште аэродромный сетьын рольжым аклыдымашышт лийын.

Ятыр осоавиахимовский организацийлашке пурен шичше калык тушман-шамыч планерный пашам йӧршеш лунчыртен шуктен улыт улмаш.

Кызыт ынде тиде шогышто кеч шуко огыл гынат, во ышталтеш: планерный паша нерген положений утвердитлыме, планерист-шамычым учетыш налалтеш, инструктор-шамычым ямдылашлан школа-шамыч создаватлалтыт. Планерный состязанийлан ямдылалтмаш тӱҥалын. Планерный заводым строитлыме нерген вопрос шындалтын. Но тиде але ситышын огыл. Пилот ден планерист-шамыч ямдылымашым упорядочитлымаш паша общественный организаций-шамычын, а эн первояк комсомолын кугу, активный полышыжым йодеш.

Тура лӱен моштыдымо еҥ боец лийын ок керт. Мемнан советский стрелок-шамыч—тӱняште эн сай стрелок улыт. 1938 ийыште международный состязанийыште, кушто тӱрлӧ государство-шамычын 205 команда участвоватленыт, Советский Союзын командыже куд первый верым валыныт.

Кажне коммунист ден комсомолецлан, эн первояк партийный ден комсомольский руководитель-шамычлан военный специальность кокла гыч иктыже дене (пилот, водитель, пехотинец, артиллерист, кавалерист, связист) моткоч сайын овладетлаш обязательно улмым шотлаш кӱлеш. Комсомольский организаций-шамыч оборонный пашаште активнейший участник, молодежьын чыла тӱрлӧ оборонный специальность дене овладетлымаштыже застрельщик лийшаш улыт. Чыла тиде фашизмын пычкемыш вийже ваштареш кредалме кечылаште кӱлеш лийыт.

Южо осоавиахимовский организаций-шамыч чӱчкыдынак аҥысыр специализаций дене заниматлат, тидын нергенат каласаш кӱлеш: гранатым кышкымаш лектын—чыланат гранатым кышкымаш дене заниматлат, да тиддеч молым нимомат ышташ огыт желатле.

Мемнан задача—чыла могырымат кугу шинчымашан, партий да великий Сталинын первый ӱжмышт почешак родинан рубежшым аралымашке шогалаш способный улшо боец-шамычым ямдылаш. Мемнан задача—ворошиловский всадник-шамычым ямдылаш, кудо, кӱлеш лийме годым, имне ӱмбак шинчын клинок дене ловко перен фашист-шамычын вуйыштым шалатен моштышт; стрелок-шамычым ямдылаш, кудо советский мландыш пураш тоштшо чыла тӱрлӧ тушманым промах деч посна, колымеш ке кырен моштышт велэ огыл, но бойыштат шке верыштым палышт, маскироватлалт моштышт, противниклан палыдымын тарваныл моштышт, тушманым кычал моштышт.

Мемнан йолташ-шамычым лӱддымӧ пролетарский полководец Советский Союз маршал Ворошилов йолташ семын лӱен мошташ туныктыман. Мемнан молодежьым Советский Союз герой—славный сталинский сокол-шамыч семын чоҥештылаш туныкташ кӱлеш.

Осоавиахимовский пашашке пӧр'еҥ-шамычым велэ огыл, но ӱдрамаш молодежьымат шупшаш кӱлеш. Мутлан манына, пуйто чынак война тӱҥалын. Пӧр'еҥ населенийын вич возрастше фронтыш каят. Шофер, тракторист, комбайнер-шамычат каят. Обычный поезд гыч машинист-шамыч бронепоездыш шинчыт. А тыл полнокровный, напряженный илыш дене илышаш. Уло вий дене мемнан транспорт да завод-шамыч пашам ышташ тӱҥалыт. Следовательно, тудо, кудо родинан обороноспособностьшым пенгыдемдыме нерген Сталин йолташын призывшым шукташ тырша, фронтыш кайше-шамыч количествым вашталташ ситышын ӱдрамаш молодежь кокла гыч шофер, комбайнер, тракторист, машинист, гражданский авиацийын пилотшо-шамычым ямдылаш тӱҥалшаш.

ВКП(б) XVIII с'езд массын пеш кугу творческий нӧлталтмашым ыштыш. Чыла эл мучко кугу созидательный паша кая. Мемнан родинан чапше, куатше пенгыдемеш. Советский Союз неприступный крепостьыш савырна. Осоавиахимлан тиде великий сталинский крепостьын ик эн ӱшан отрядше лийман. Осоавиахим эллан миллион дене стрелок, пулеметчик, пилот, кавалерист, славный патриот, социалистический родинан защитникше-шамычым пуышаш да пуа.

Комдив П. Кобелев,

СССР да РСФСР Осоавиахим Центральный советын председательже.

КИТАЙЫШТЕ ВОЙНАЛАН КОК ИЙ

1937 ий 7 июльышто китайский Люкоуцзяо селенийыште японский военщина „инцидентым" спровоцироватлен: тиде китайский калык ваштареш грабительский войнам тӱҥалашлан формальный амал лийын. Японский милитарист-шамыч Китай ваштареш войналан шукертак ямдылалтыныт. Китайский калыкым национальный независимость деч лишитлашлан, икмыняр арня гыч „Китайым пулвуй ӱмбак шынден кертына" манын нуно моктанен ойленыт.

Агрессийлан Китай чот сопротивлятлаш тӱҥалеш манын, японский военщина нигунам шоненат огыл. Люкоуцзяошто лийше „инцидент" тыге шуко жаплан шуйналтше, Японийлан изнурительный войнашке савырна манын тем более рассчитатлен огыл.

Пале, ожно Китайский армийыште единый командований уке ыле. Посна китайский провинцийласе шке коклаштышт враждоватлыше генерал-шамыч тарлыме армийым иметленыт, тиде армийын салтакышт ик генерал деч весе деке куснылыныт.

Чарныде каен шогышо бойлаште китайский калык единый командованийлан подчинятлыше регулярный армийым создаватлен. Виян армийым создатлышашлан китаец-шамычлан территориальный уступкылам ыштышашышт логалын: живой силым, армийым сплотитлаш да тудым арален кодаш важно ыле.

Война шуйналтын. Но Япония шуко жаплан шуйналтше войнам ышташ шке сырьежым ок иметле. Тидыже военный поставка дене кылдалтдыме чыла японский промышленностьышто чот отразитлалтын.

Японский власть-шамыч промышленный сырьем заграница гыч кондымашлан пеш кугу ограничений ыштеныт. Шӱдӧ дене тыгыде предприятий петырналтыныт, лу тӱжем дене ен-шамыч йорлылыкыш да шужымашке логалын безработный-шамыч радамыш ушненыт. Японийын шемерже-шамычын недовольствыштым, кудо военщинан кровавый авантюрыжым осуждатлат, тиде эше утларак виянгден.

Тиде жапыштак китайский калыкын сопротивлений вийже кушкын да пеҥгыдемын.

Китайский армийын боеспособностьшо кугемын, японский оккупационный армийын вийже лушкыдемын.

Ханькоу дене лийше бойлаште японец-шамыч ныл тылзе жапыште 400 тӱжем салтакым йомдареныт, а кодшо ийыштыже японец-шамычын йомдарымаш 350 тӱжем ен наре ыле.

Японский армийын йомдарымашыже кушкын, китайский армийын йомдарымашыже шукылан иземын.

Японец-шамыч Китайыште кугу территорийым налме нерген ондакшым пеш моктанен кычкырышт. А кызыт гын нуно тидын нерген эре шагалрак да шагалрак кутырат. Японец-шамыч шупшын налме районлаштышт оза лийын огытыл манме нерген увер-шамыч иностранный печатьыште шуко уло. Китайский партизан-шамычын лӱддымӧ отрядышт японский тыллашке нойыде нападатлат, кӱртньӧ корно-шамычым пудештарат, обоз-шамычым шупшын налыт, южгынамже кугу гарнизон-шамычым шалатат.

Кумдан шарыме партизанский движений японец-шамычлан оккупированный районлам экономически освоитлымашке приступитлаш огеш позволитле.

Китайын народно-революционный армийже японский армийым сеҥаш лийдыме нерген легендым первой шалатен. Японский часть-шамыч утларакшым 8 й народно-революционный армийын частьше-шамыч дене лийше бой-шамыч деч лӱдыт.

Наглый захватчик-шамыч вашталеш китайский калыкын кок ий годсек войнан итогыштыжо кучедалше вий шамычын соотношенийыштыш серьезный вашталтыш-шамыч лийыныт.

Война тӱҥалме годым пеш чот вооружитлалтше японский империалист-шамыч тошто китайский армийын характерный слабостьшо шамычым использоватлен, шке могырыштышт значительный перевесым иметленыт. Ынде китайский армий пеҥгыдемын да агрессор-шамычлан сопротивленийым виянгден. Войнан кок ий жапыштыже Китай шолдра оборонный базым создатлен.

Героический китайский калык шкенжын справедливый войнаштыже сеҥышашлан да элым фашистский разбойник-шамыч деч эрыктышашлан чарныде генеральный контрнаступленийлан ямдылалтеш.

М. Тихомиров.

„Союз спасения родины" юношеский организацийын председательже Фын Вен-бен йолташ.

КИТАЙСКИЙ КАЛЫКЫН ВОЖДЬШО МАО ЦЗЕ-ДУН

Китайский героический компартий шкенжын 18 ий существоватлыме жапыште ятыр чапле вождь-шамычым—блестящий стратег, легендарный полководец, революцийын организаторжо да трибунжо-шамычым куштен шуктен. Тиде чапле плеяда кокла гыч 450 миллионан китайский калыкын вождьшо, шкенын поработитель-шамыч вашталеш кредалаш кынелтыше, героический коммунистический партийын вождьшо, тиде кредалмашым вуйлатыше Мао Цзе-дун особый верым заниматла. Мао Цзе-дун вождьын эн сай качествыжым—кӱртньӧ волям, большевистский упорствым, изумительный лӱддымашым, блестящий революционный полководецын да государственный деятельын талантыштым шканже воплотитлен.

1921 ийыште Шанхайыште Китайский компартийын первый с'ездше погынен. С'ездын делегатше-шамыч коклаште кукшырак, изиш пӱгыргенрак коштшо, ош сынан, кӱкшырак капан самырык ен лийын. Тиде Хунань провинций гыч делегат 28 ияш Мао Цзе-дун ыле. Мао Цзе-дунын, Хунаньыште лӱмдымыла „ош сынан студент Маон" лӱмжым с'ездын делегатше-шамыч сай паленыт, да нуно тудым Китайский компартийын Центральный комитет членлан единогласно сайленыт.

Хунань провинций—Мао Цзе-дунын родинаже. Тыште 46 ий ончыч Шаошан ялыште, Чанша деч 60 километр ӧрдыштӧ нужна кресаньык Мао Женьшеньын ешешыже тудо шочын Мао куд ияшак пашам ышташ тӱҥалын, начальный школышто тунеммыже годымат пашам ыштен. Яра жапыште Мао шуко лудын.

Чаншаште средний школыш пурен. Мао Цзе-дун 1911 ийысе назреватлалтше революцийын влиянийже дене шкенжын занятийжым кӱрлеш, революционный армийыш возалтеш да фронтыш кая. Реакцийын сеҥымекыже да Сун Ят-сенын революционный правительствыжым распуститлымеке, Мао Чаншашке пӧртылеш да адакат книгам лудаш пижеш. 1912 ийыште учительский семинарийыш пура да 1918 ийыште тудым пеш сайын тунем пытара. Семинарийыште китайский компартийын ончыкылык вождьшын политический убежденийже оформитлалташ тӱҥалын, тыштак тудын общественно-политический деятельностьшат тӱҥалын.

Российыште Великий Октябрьский социалистический революций шкедекше Мао Цзе-дунын особый вниманийжым привлекатла. Тудо Российыште лийын шогышо событий-шамычым чот эскера, коммунистический литературым кычалеш да лудеш. „Эн чотшо мыйым китайский йылме дене лекше первый марксистский книга — „Коммунистический манифест" шонымашем тарватен, — шарнен ойла Мао Цзе-дун. —Тиде книга марксизм единственный правильный революционный теорий улмо нерген ӱшанымашым шочыктен".

Марксизм могырыш шогалмекыже, Мао Цзе-дун тиде позиций гыч кораҥын огыл. 1920 ийыште тудо Чаншаште пашазе-шамычын первый политический организацийым — Хунаньский коммунистический организацийым создатлен.

Китайский компартийын III с'ездше эртымек, политбюро членлан сайлыме Мао Цзе-дун Шанхайыште партийын ЦК-ыштыже пашам ышташ кодеш. Гоминданын первый с'ездыштыже тудо Гоминданын Исполнительный бюро членлан сайлалтеш.

1925 ийыште Хунаньыш канаш толшо Мао Цзе-дун крестьянский движенийым организоватлаш пижеш. Икмыняр тылзе гыч Хунаньыште 20 утла крестьянский союз ышталтеш. Крестьянствын положенийжым келгын изучатлыме негызеш Мао пашазе классын крестьянство дене союз кӱлмӧ нерген настаиватла. Тудо крестьянский вопрос дене чапле книгам луктын, компартийын тунамсе руководствыжын правооппортунистический предательский политикыже вашталеш, пролетариатын гегемонийже верч кредалмаш деч отказымашке, массовый движенийым чарымашке направитлыме политика вашталеш кредалеш.

Тиде кучедалмаш правый оппортунист-шамычым шалатымаш да партий руководство гыч нуным кораҥдымаш дене завершитлалтеш.

1927 ийын шошым Нанкин ден Шанхайыште контрреволюционный переворот лиеш. Национальный буржуазий империализм ончылно капитулироватлен, китайский революций деч кораҥаш тӱҥалын. Революционный пашазе-шамычым массовый лӱйымаш тӱҥалын. Партий Мао Цзе-дуным Хунаньыш „Восстание осеннего урожая" лӱман известный движенийым организоватлаш колтен. Мао Цзе дун тыште кумда крестьянский восстанийым кынелта да пашазе-кресаньык армийын первый отрядшым организоватла. Фронтовый партийный комитет тудым шкенжын председательжылан сайла. Мао руководство дене крестьянский восстанийым вуйлатыше тиде изи армий тушман окруженийым бой дене кӱрледен югыш каен. Почти эрташ лийдыме Цзинчаншань горный укреплениян вершинешыже тиде изи армий 1927 ийыште зимоватлаш шогалеш да 1928 ий мучаш марте тышак кодеш. Цзянси ден Хунань границыште, Цзлиношто, Мао Цзе-дун первый советский правительствым организоватла. 1928 ий шошым Цзинганшаньыш шкенжын отрядше дене Чжу Дэ толын. Кок отрядшат ушненыт да героический Китайский Йошкар армийын фундаментым пыштыше знаменитый 4-ше корпусым формироватленыт.

Чжу Дэ ден пырля Мао Цзе-дун советский районым организоватлыме планым выработатлен да тиде планым илышыш пуртен. Йошкар Армий грозный вийыш савырна. Китайын провинцийже-шамыч икте почеш весе советизироватлалтыт, массовый революционный движений кушкеш. 1931 ийыште совет-шамычын первый Всекитайский с'ездше созыватлалтеш, тудо советский правительствым образоватла. С'езд Мао Цзе-дуным ЦИК председательлан да Советский Китай Совнарком председательлан сайла.

Манчжурий ден Северный Китайысе японский агрессийын моментше гыч Китайский компартий китайский калыкым захватчик-шамыч вашталеш вооружений сопротивленийлан кынелташ тӱҥалын. Компартий ден тудын вождьшо Мао Цзе дун Йошкар Армий ончылан задачым шынденыт—китайский калыкын национальный кучедалмашыже ончылно лияш.

Мао Цзе-дун вуйлатыме Китайский компартийын пеш кугу пашам ыштымыже дене Китайыште единый антияпонский национальный фронтым ыштыме. Уло китайский калык шке родинажым аралышаш верч кредалмашке кынелын. Советский район-шамыч Китайский республикын Особый районышкыжо переименоватлалтыныт. Китайский Армийын главный вийышт 8-й народно-революционный армийым образоватленыт. Тудо единый китайский армийын составной частьше улеш да японский захватчик-шамыч вашталеш кредалмашым вуйлата.

Мао Цзе-дун китайский Йошкар Армийын чыла операцийлаштыже участвоватлен. Тудын первый политический комиссарже лийын да тудын основной кадржым—командир ден комиссар-шамычым воспитатлен. Ик гана веле огыл Мао Цзе-дунын илышыжлан смертельный опасность грозитлен. Кӱртньӧ волян айдеме, але изиж годымак шкенжым кучедалмашеш пеҥгыдемдыше, храбрый да лӱддымӧ Мао Цзе-дун гигантский паша ден кредалмашым вӱден да вӱден шога.

Китайский калык Мао Цзе-дуным шокшын йората.

Г. Львович.

Машин ремонтироватлыме пашаште бригадир, „1905 ийсе революций“ лӱмеш колхозын стахановецше А. М. Ключников йолташ.

УГЫЧ ТОЛШО ЙОЧА-ШАМЫЧЫМ САЙЫН ВАШЛИЙЫНА

Мемнан Нурӱмбал неполный средний школыш (Моркинский район) тунемаш тений угыч 80 йоча толеш. Тужеч первый классыш 45 йоча толшаш. Ме нуным шукертак учетыш налын улына, кызыт сайын вашлияш ямдылалт шогена.

У тунемме ийлан мемнан школа кызыт чыла шотыштат ямде. Класс кӧргым штукатуритлыме да ошемдыме, ик класслан помещенийым угыч ыштыме.

Тылеч посна тений 20 у партым да 2 доскам ыштыктен улына, кок конгам уэш оптымо. 15 тошто партым ремонтироватлыме, 7 доскам чиалтыме. Письменный принадлежность тӱрыс ситарыме. Теле гоч олташ ситыше 350 кубометр пуым ямдылыме. Школым учитель-шамыч деве комплектоватлыме.

У тунемме ий тӱҥалме кечым ме вучен шогена. Вет тунам пеледше йоча-шамыч школыш толыт. Шып шинчыше школа адак уэш йоча-шамычын ядар йӱкышт деве йонгалташ тӱҥалеш.

Нурӱмбал неполный средний школа директор—
Р. С. Семенов.

Учебный принадлежность ситышын лиеш

Руя-сола неполный школа (Роҥго район) у тунемме ийлан ямдылалтмашке кӱлеш семын пижын. Тунемше-шамычлан партым ситышын ыштыме да тоштыжым ачален чиалтыме. Школ кӧргым штукатуритлат, окна-шамычым, доскам чиалтылыт. Тыгак пуымат ситышын ямдылыме. Ӱмаште учебный принадлежность ситен огыл ыле, тений школа директор Виноградов йолташ тунемше шамычлан ола гыч учебный принадлежностым конден.

И. Щербаков.

Кӧ тидлан мутым куча

Моркинский средний школа у тунемме ийлан ямдылалташ алят тӱҥалын огыл. А тыште ямдылалтшаш ятыр уло. Эн первояк, кӱвар онга кажне классыште чылт шолдырген пытеныт, южо вереже йолат пурен кая. Парт пелыже чоло шаланен, омса петля ден кылже шуко омсаште уке, садлан омсажат кушто лийын, тушто кийылтыт. Тенгыл кок-кум йолан лийын возыныт, олташ ик комля пуат ямде огыл. Пианино локтылмо.

Тиде средний школа изи огыл. Чылаже тыште толшаш ий 22 класс тунемаш тӱҥалшаш. Нунылан помещений огыт сите. Тиде чылажат руководство уке гыч лектеш. Школа директор Светов у тунемме ийлан ямдылалтмаште нимомат ыштен огыл, кызыт тудын олмеш ик жаплан кодшо Логиноват эркын тарванылеш. Тиде шот дене школа у тунемме ийым кӱрлшаш ончылно. Тыге ышташ нунылан кӧ пра вам пуэн?

Л.

Тунемше ден родитель-шамыч!

КОГИЗ-ын чыла магазинже - шамыч марий йылме дене возымо кучылтмо стабильный учебник-шамычым налын да ужалат.

Тунемше-шамыч! Тендан использоватлыме стабильный учебник-шамычдам ужалыза.

МарКОГИЗ.

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА

Китайысе военный действий

Южный Китайыште китайский часть-шамыч Кантон велкыла каят. Кантоныште наступатлыше южокитайский отряд-шамыч север могырым Цзянцуньыш (Кантон деч 16 километр ӧрдыштӧ) шуыныт. Кантон деч юго-западыште китайский войска-шамыч Синьхойыш да Цзянмыньыш сенген пуреныт. Шуко японский подкреплений толмеке, электростанцийым да икмыняр завод-шамычым пудештарен, китаец-шамыч чакненыт. Тиде районышто китайский сухопутный часть-шамычлан 48 самолетан китайский авиаций полшен, тудо, японский авиаций могырым вимогай сопротивленийым вашлийде, японский позицийым бомбитлен.

Северный Китайыште Шаньси провинцийын южный ужашыштыже шуко йомдарымылан кӧра японский войска-шамыч военный операцийым кызыт иземдат.

(ТАСС).

Китаец-шамыч 11 японский пароходым вӱд йымак пуртен колтеныт

Лондон, 2. Чунцинышто тыгай официальный уверта-рымашым опубликоватлыме: июньышто китайский часть-шамыч 11 японский пароходым вӱд йымак пуртен колтеныт. Строй гыч 44 танкым лукмо, адак 16 километр кӱртньӧ корным да 48 километр шоссейный корным шалатыме.

Данцигысе положений

Данцигыште положений эше утларак напряженный лийын. Английский газета-шамычын уверта-рымышт почеш, кызыт Данцигыште германский „турист-шамыч“ тӱжем дене шотлалтыт. Артиллерий, даже тяжелыйт, да боеприпас-шамыч Данцигский областьышке Восточный Пруссия гыч кондалтыт. 2-по июльышто Данцигышке 6 германский танкеткым, шуко винтовкым да пулеметым намийме. Оружий польский границе деке грузовик ден колтымо.

Данциг уремлаште призывной ийготан пӧрьеҥ-шамыч уке улмо шинчалан перна. Оласе населений возбужденный.

Польский коридор граница мучко немец-шамыч шудымо шыдаҥым тӱредыт да проволочный заграждений ыштат. Данциг йыр тошто крепостной укреплений-шамычым боевой готовностьлан писын тӧрлат.

Польша внутренний паша дене министрын распоряженийже

Польша внутренний паша дене министр специальный распоряжений дене чыла воевод-шамычым, Варшава олан правительственный комиссаржым, олалаcе президент-шамычым да уездный властьлам эн кӱчык жапыште населенийым газоубежище-шамыч дене обеспечитлаш обязатлен. Газоубежище-шамычым ыштымаш тений 1 август марте пытышаш.

СОВЕТСКИЙ КНИГА— ВЕС ЭЛЛАШТЕ

Кугу витрина - шамыч мучко моткоч чапле ледериновый переплетан, шӧртньӧ тиснениян, волгалтарыше, сӧрал супер-обложкан книга-шамыч кият. Нине книга-шамыч тӱрлӧ-тӱрлӧ йылме деве печатлыме улыт: английский, французский, чешский, итальянский, эстонский, норвежский, польский, японский, голландский, испанский да кроатский йылме денат.

Тиде чыла советский литературын образецше-шамыч, вес эллаште лукмо, да „Международная книга“ Литературный агентствын помещениешыже выставитлыме улыт.

Советский книга тӱням чыла эллаштыже кугу успех дене пайдалана. Тидын нерген иностранный печатьыште лекше шуко отзыв-шамыч свидетельствоватлат. Тидын нерген ак Литературный агентствын эле иностранный йылме дене литературный Издательство адресышкыже СССР-ыш толшо посна читатель-шамычын письмашт ойлат. Шукерте огыл вес эллаште „Наша родина“ брошюра лектын. Скромно да просто составитлыме тиде брошюра Совет элын илышыжым иллюстрироватлен, цифр дене мемнан достиженийым нерген раш шуко каласен. Иностранный йылме дене лукшо Издательство вес элла гыч шуко письменный отзыв шамычым налаш тӱҥалын. Лудшо А. Гейль Лондон гыч тыге возен:

„Если тиде книгаште утлаш сведений-шамыч утларак кумда распространенийым налыт ыле гын, чыла мыслящий еҥ-шамычлан раш лиеш ыле, что тыгай кугу достижений-шамычыш социалистический государствыште гына шуаш лиеш. Мый лично шонем, что прогресс, кудым СССР тыгай кӱчык жапыште ыштен шуктен—йӧршеш чудо, особенно, если вниманийышке налаш, что Союз эреак перевооружатлалташ должен“.

Советский индустрий, фольклор, арктический перелет-шамыч, народный просвещений, Советский Союзын богатствыже нерген, шемер калыкын илыш уровеньжым вӧлталме нерген, мемнан элын еҥже да Йошкар Армийын илышыже да т. м. нерген шукерте огыл лукмо серий брошюр шамыч почти чыла эллаштат кугу успехым иметлат. Техника вопрос дене да особенно советский медицина нерген советский книга-шамыч вес эллаште вашке шарлалтыт.

Советский суд, ӱдрамашын положенийже, СССР-ыште йочан илышыже, физкультура, молодежьын илышыже, ик колхозын историйже, советский врачын, инженерын, скрипачын, учительын илышыштым описатлыман кеч могай книга, брошюра вес эллаште моткоч кугу интересым вызыватла. Польский эмигрант ял озанлык пашазе А. Владек Франция гыч воза: „Ме советский граждан ын деятельностышо да илышыже нерген куанен лудына... меат нойыде действоватлена... сай условий да сай илыш верч кучедалына“.

Советский политический литература поснак кугу успехым иметла.

Америкыште, Английыште, Францийыште да моло государствыште иностранный издательство-шамычлан Ленин да Сталин нерген книгам, XVIII партсъезд материалым шуко гана уэш издаватлаш логалын. „ВКП(б) историй краткий курс“ Америкыште, Францийыште, Английыште, Швецийыште тыгай тираж дене луклалтеш, кудын нерген ик тыланат, даже эн популярный, иностранный авторланат шонашыже логалын огыл. Америкыште „ВКП(б) историй краткий курсын“ тиражше ик миллион экземплярыш шуын. Английыште тиде замечательный учебниклан чыла предварительный заявка-шамыч дек 3—4 гана шуэмдыме улмаш. Учебник нерген восторженный отзыв-шамыч, у тираж-шамычлан заявка-шамыч английский колоний-шамыч гыч да доминион-шамыч гыч Лондоныш шуко пурат. „Краткий курс“ Австралийыште, Новый Зеландийыште, Южный Америкыште лектеш. „ВКП(б) историй краткий курсым“ лукшо французский издательство лудшо-шамыч гыч икте деч тыгай письмам налын:

„Мый СССР коммунистический партийын историйжым лудынам да эше уэш лудаш тӱҥалам, мый тудын значенийжым сознаватлем. Ушанен кертыда: тиде книгам кеч кузе гынат шукошарашлан мый дечем зависитла, чыла ыштем“.

„Юманите“ газета учебникын успехше нерген подробно каласкален да тиражын цифржым раш ончыктен.

(Мучашыже вес номерыште).

Врид. отв. редактора— П. В. ЩЕРБАКОВ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната №70, телефон №90.
Упол. Главлита Мар. АССР А—562. г. Йошкар-Ола, 1 типография Маргосиздата.